

تکفیر از دیدگاه بزرگان دیوبندیه

حجت الاسلام میثم صفری

مقدمه :

با شروع استعمار هند توسط انگلیس جنبش های اسلامی در این کشور رشد کردند در این میان مکتب دیوبند که از جهت فقهی حنفی و از جهت طریقتی صوفی و از جهت اعتقادی، اشعری، ماتریدی می باشد بر اساس ضدیت با استعمار و استکبار و به منظور آزاد سازی هند از استعمار انگلیس به وجود آمد . این جریان به هیچ وجه انگلیس را به رسمیت نشناخته و هند را به دلیل حضور انگلیسی ها دارالکفر نامید و وظیفه ی هر مسلمانی را در این سرزمین، جهاد یا هجرت دانست. در سال 1857 میلادی قیامی از سوی مسلمانان هند علیه انگلیسیان استعمارگر صورت گرفت که به شدت سرکوب شد. در واکنش به شکست قیام مردم هند مدرسه دارالعلوم در دیوبند به دست مولانا محمد قاسم نانوتوی در سال 1283ق تاسیس شد، لذا دیوبند مرکز جدیدی برای نشر اسلام در هند گردید. معیار اسلام و کفر در نگاه دیوبند بزرگان دیوبند مثل انور شاه کشمیری و کاندهلوی و محمد شفیع عثمانی و بسیاری دیگر اقرار شهادتین را برای مسلمان بودن کافی

می دانند و معتقدند کسی حق ندارد چنین فردی را تکفیر کند. همانگونه که بزرگان فقهی این مذهب مثل ابوحنیفه (دیوبند از نظر فقهی حنفی می باشند) مسلمانان را تکفیر نکرده اند می گوید: مذهب حنفیه هیچ یک از اهل قبله را بخاطر گناه تکفیر نمی کند و یا «ملاعلی قاری (متوفای 1014 وی از بزرگان حنفی می باشد) می گوید داخل کردن کافر در ملت اسلام و یا خارج کردن مسلمان از ملت اسلام کاری بس بزرگ و خطرناک است» بزرگان دیوبند در تعریف ایمان تصدیق را آورده اند و عمل هیچ جایگاهی ندارد لذا مسلمین را بخاطر انجام برخی اعمال از اسلام خارج نمی کنند آنها در تعریف ضروری دین می نویسند ضروری آن چیزی است که ضرورتاً از دین فهمیده می شود به اینکه تواتر یا استفاضه و یا عامه بر آن علم داشته باشند مثل وحدانیت و ختم نبوت. کافر کیست کفر چیست؟ جناب آقای کشمیری و تهانوی و ... در موارد متعدد بیان کرده اند که اگر شخص مکلف و مختار و عاقل و غیر مکره شی معلومه ای از کتاب ا و ویا از پیامبران را تکذیب کند کافر می شود .

مشرك کیست؟

نزدیک بودن تعریف بزرگان دیوبند و شیعه در باب شرک؛ شاه ولی ا دهلوی می نویسد حقیقت شرک این است که صفات خاصه خداوند را برای غیر خداوند اثبات کند مثل اثبات تصرف مطلق (کن فیکون) برای غیر خدا .... اشرف علی تهانوی می گوید حقیقت شرک این است که خواص واجب را برای ممکن ثابت کند و اعتقاد به وجود صفات وجوبی در ممکن باشد و اگر کسی اعتقاد داشته باشد که صفاتی که مختص خداست مثل قدرت عامه و علم و ... برای غیر خدا هم ممکن است مشرک می شود اشکال جریانهای تکفیری در تعریف و مصادیق شرک است و به بهانه های مختلف مذاهب اسلامی را تکفیر می کنند اما بزرگان دیوبند بر خلاف آنها در این امر بسیار محتاط عمل کرده و تکفیر نمی کنند گرچه می گوید : بوسیدن قبر و سجده بر آن و گذاشتن سر بر قبر حرام و ممنوع می باشد.

جریانهای تکفیری دیوبند

آقای ضیاء الرحمن فاروقی رئیس اسبق سپاه صحابه پاکستان که به دست افراد ناشناس ترورشده گرایش افراطی گرفته و در مقابل رشد انقلاب اسلامی ایران کتابی علیه رهبر ایران به نام الإسلام والخمینی نوشت وی انگیزه تأسیس سپاه صحابه مبارزه با تبلیغات علیه صحابه و خلفای راشدین از سوی رهبر جمهوری اسلامی ایران دانسته است. سپس کتاب دیگری در کفر شیعه به نام تاریخی دستاویز نوشت و سعی کرده اینگونه وانمود کند که تمام علما حکم به کفر شیعه داده اند در دو سوم کتاب شواهدی از کتب شیعه جمع کرده که شیعیان به صحابه خصوصاً شیخین توهین می کنند و در نتیجه فتاوایی را آورده که

شیعه کافر می باشد البته علمای تراز اول دیوبند هیچکدام از روش و منش سپاه صحابه در تکفیر و خصوصا کشتار مسلمین حمایت نکرده گرچه بعضا متاسفانه در مقابل آنان موضع محکمی نیز گرفته نشده است

نتیجه:

با توجه به تبیین اصول و ضوابطی که از ناحیه بزرگان دیوبند در باب اسلام و کفر بیان شد و احتیاطی که علمای دیوبند پیرامون تکفیر اهل قبله کرده اند به این نتیجه می رسیم که دیوبند جریان اعتدالی و به دور از افراطی گری می باشد. گرچه بعضا در مکتب دیوبند شاهد جریانهای افراطی هستیم اما نمی توان این مکتب را تکفیری قلمداد کرد.

منبع: ویژه نامه امت واحده روزنامه خراسان به نقل از اخوت